

پیشنهادسفر

نگاهی به کوهستانی که در شمال مشهد گسترده شده است

در هوای هزارمسجد

هزارمسجد، هزار و یک دره دارد، با آرس‌های تنومند و رودخانه‌های پرآب و هزار و یک دیواره، به عقب‌هایی که در سنگ و صخره‌های آن آشیانه کرده‌اند. هر کدام از شهرهای اطراف هزارمسجد راهی به این کوهستان دارند. از مشهد یا از کلات نادری و درگز و قوچان و چناران می‌شود راهی به دل این کوهستان پیدا کرد؛ راه‌هایی که تا همین سال‌های اخیر، مال‌رو بود و تنها عشایر، سختی‌های عبور از آن‌ها را تاب می‌آوردند. حالا اما چند سالی است هزارمسجد، مقصد بسیاری از طبیعت‌گردها و بیراه‌نوردها شده. آن‌ها از هر طرف به بتوانند وارد کوهستان می‌شوند و خودشان را به محدوده مرکزی هزارمسجد می‌رسانند؛ جایی که می‌شود زیباترین منظره‌های طبیعت بهاری هزارمسجد را دیده؛ منطقه‌ای وسیع و کمتر شناخته شده به نام «آرس سیستان». آرس سیستان و اولنگ(علفزارهایش، ییلاق دامدارهایی است که در دشت‌های پایین‌دست سکنا دارند. قانون‌های نوشته و نانوشته، حدود هر یک از مراتع را مشخص کرده است و اولنگ‌های آرس سیستان به دامداران روستاهای «مارشک» و «کریم‌آباد» در بالادست سد «کارده» در ۵۰ کیلومتری مشهد رسیده است؛ جایی که ابتدای مسیر سفر به منطقه حفاظت‌شده «آرس سیستان» هم هست.

کوچی بر پشت نیسان

مارشک، یک روستای کوهپایه‌ای است و روی شیب کوه بنا شده است. جاده از سد کارده تا مارشک آسفالت است، اما پس از آن تا دل منطقه آرس سیستان، خاکی است. صبحانه را اگر بخواهید می‌توانید در سایه درختان باغ یکی از اهالی بخورید. اهالی مارشک میانه خوبی با غربیه‌ها دارند. غربیه‌هایی که سر و کله‌شان در این روستا پیدا می‌شود، یا طبیعتگردهایی هستند که با کوله‌پشتی‌های بزرگ از افتاده‌اند تا زیبایی‌های هزارمسجد را در منطقه آرس سیستان ببینند یا هکلس‌هایی که با لیزرهای تله آمانداند تا طبیعت این منطقه را به تصویر بکشند. بهار که می‌رسد و کوچ بهار که آغاز می‌شود، مارشک شلوغ‌تر از همیشه است. حتی حالا هم که سیلاب‌های بهار، جاده خاکی را خراب کرده است، باز هم می‌شود نیسان‌های آبی را دید که با انبوهی بار و بنه، از شیب تپه‌ها بالا می‌روند. سیلاب، خاک را شسته و گل و لای و شن و شن را غلاتند؛ روی جاده، به سختی می‌شود ماشین را روی جاده نگه داشت. این وضعیت است که عشایر در همه فصل کوچ با آن روبه‌رو هستند. نیسان‌های آبی که حالا جای اسب و قاطر را گرفته‌اند، باید در همین جاده‌های سنگلاخی پر گل و لای بروند و بیایند و زار و زندگی عشایر را جابه‌جا کنند.

آبادانی به دعای امام(ع)

با ۳۱۵۰ متر ارتفاع، قله هزارمسجد بلندترین نقطه کوهستان هزارمسجد است. قله هزارمسجد از آن قله‌هایی است که با ماشین می‌شود تا بالای آن رفت. البته ترجیح این است که ماشین را همان پایین بگذارید تا تا آرامش کوهستان با صدای آن نخرانند. پیش از رسیدن به قله اصلی، یک قله کوچک‌تر وجود دارد که مشرف به دشت پایین‌دست است. جابه‌جا در دامنه‌های زیرپا، درخت‌ها و درختچه‌های آرس روینده‌اند. آرس‌ها از این بالا لکه‌های کوچک سبزیگی دیده می‌شوند که دشت پایین دست را نقطه نقطه کرده‌اند. اهالی آرس سیستان به این کوه «آت‌قولاق» می‌گویند که واژه‌ای ترکی به معنی «کوش اسب» است. از چشم‌انداز آن طرف کوه، یعنی از منطقه نورالی، کوهی که قله هزارمسجد بالای آن است، با دو قله خود، مثل کوش‌های اسب به‌نظر می‌آید. قله هزارمسجد هم بیشتر از آنکه انتهای یک مخروط باشد، میدانگاه وسیعی است که در مشرف به دشت‌های زیر پاست. اگر هوا مه‌آلود نباشد، از بالای «دخت سیستان» می‌شود بخش وسیعی از منطقه آرس سیستان را دید. از بالای قله، اولنگ ششایی و دشت نورعلی را می‌شود دید. اهالی هزارمسجد، این کوه را مقدس می‌دانند. آن‌ها معتقدند حضرت علی(ع) در حق این کوهستان دعا کرده و به نسوی این کوهستان اشاره کرده است. آن‌ها پرآبی و سرسبزی هزارمسجد را از همین دعا می‌دانند.

از «پایگاه» تا «پلنگ»

درهای آرس سیستان، زیستگاه جانوران فراوانی هم هست. از روباه و تشی تا کل و بایک. اما هیچ‌کدام به فراوانی «پایک» نیستند. پایکاها جانوران کوچک اما چاقی و چله‌ای هستند که لابه‌لای سنگ و صخره می‌شود آن‌ها را دید که با آفتاب می‌گیرند یا مشغول جویین بر گ‌ها و ساقه‌های علف هستند. پس از پایکا، روباه شاید فراوان‌ترین جانور آرس سیستان باشد. توی دامنه‌ها که چشم بکنی، حتماً می‌توانی روباهی را ببینی که سرش را از لای علف‌ها بالا آورده و اطرافش را نگاه می‌کنند؛ زنجیره کاملی از حیات وحش در هزارمسجد بویژه در منطقه آرس سیستان زیست می‌کنند؛ زنجیره‌ای که از جانوران جونده شروع می‌شود و به سم‌داران می‌رسد. در بالای این زنجیره غذایی هم پلنگ‌ها حضور دارند. اهالی آرس سیستان و چوپان‌هایی که رهمه‌ها را در دامنه‌های این منطقه می‌چرانند، خاطره‌های فراوانی از دیدن پلنگ دارند. پلنگ‌ها جانوران محتاطی هستند و معمولاً جایی که آدم‌ها، دام‌ها و سگ‌هایشان باشند، اقبای نمی‌شوند، اما چراندن رهمه‌ها در ارتفاعات، شانس روبه‌رو شدن با پلنگ را افزایش می‌دهد. اهالی البته می‌دانند که پلنگ‌ها کاری به‌کار رهمه ندارند. آن‌ها شکار خودشان را دارند. کل و بز‌ها، طعمه اصلی پلنگ‌ها هستند؛ البته اگر شکار بی‌رویه یا تخریب مراتع، جمعیتشان را کاهش ندهد.

آرس سیستان، یکی از بهترین زیستگاه‌های دال(کرکس) و دال سیاه هم هست. جمعیت دال‌ها در این کوهستان جمعیت قابل توجهی است. شاخ و برگ آرس‌های تنومند که در ارتفاعات دور از دسترس روینده‌اند، جان می‌دهد برای لانه‌سازی. دال‌ها البته می‌توانند در شکاف کوه‌ها هم لانه کنند. این لانه البته باید آن‌قدر محکم و بزرگ باشد که جنه پرند و جوجه‌هایش را تحمل کند. کرکس مصری عضو دیگر خانواده دال‌هاست که در آسمان هزارمسجد هم فراوان دیده می‌شود. ارتفاعات بلند آرس سیستان و علفزارهای پر از جانور، جای مناسبی برای زیست انواع کرکس‌هاست.

با وسعت ۱۱۲هزار و ۷۱۴هکتار منطقه حفاظت شده، آرس سیستان از وسیع‌ترین مناطق تحت حفاظت خراسان رضوی است. طبق قوانین زیست‌محیطی یک پنجم مناطق حفاظت شده «منطقه امن» است. در منطقه امن نه کشاورزی‌ها می‌توانند کشاورزی کنند و نه دامدارها می‌توانند گله‌هایشان را بچرانند. معمولاً بهترین جمعیت‌های جانوری هم در همین مناطق امن دیده می‌شوند. منطقه امن آرس سیستان، جایی حوالی قله هزارمسجد است.

روایت زندگی «محمدعلی کارآزما» که همه عمرش را در کوه و کمر گذرانده

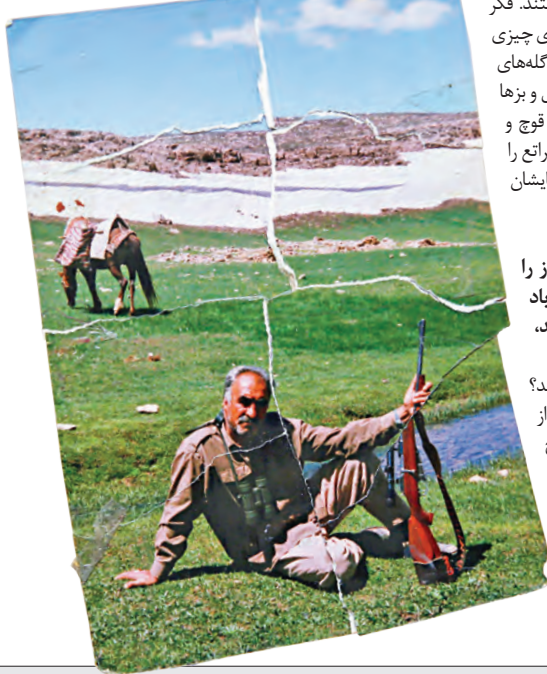
پنجاه سال قُرُقبانی

در هزار مسجد

عکس: علیرضا صفرازاده

می‌کردیم تا کسی خانه یا مرتعی را خراب نکند، اوایل با اسب می‌رفتیم، بعدها با موتور. نان می‌بردیم از روستا. ۱۰ تا ۲۰ تا نان را می‌یستم لای دستمال و می‌فتمیم. قرمه می‌بردیم، رشته آش می‌بردیم و حیوانات، برنج می‌بردیم و سیب‌زمینی و پیاز. همه را توی توبره می‌چیدیم و می‌آوردیم. یک ترک حیوان یسا ترک موتور، پخت و پزش هم با خودمان بود. عشایر هم که می‌آمدند، ما را تحویل می‌گرفتند. مرتع را برایشان نگاه داشته بودیم و نگذاشته بودیم کسی آسیبی بزند. با شتر می‌آمدند و «مله» (محل نگهداری دام‌ها در بهار) را بر پا می‌کردند و چادر می‌زدند. از راه که می‌رسیدند، یک بره زمین می‌زدند و می‌کشند. بعد هم که همیشه بساط شیر و ماست و فطیر مسکه به راه بود، وضع خوب بود تا وقتی که اسلحه‌ها افتاد دست مردم. آن موقع دیگر می‌آمدند و شکارها را می‌زدند. یک بنده خدایی، تیربار برده بود توی منطقه، ۵۰۰ تا تیر به یک گله زده بود تا توانسته بود یک بز و یک بزغاله بزند. این وضعی بود که با آن درگیر بودیم، روی ستون‌های برق عقاب طلایی نشستست بود، یکی اسلحه‌اش را در آورده بود و ترق، حیوان را زده بود و رفته بود. حتی نمادهی بود که ببیند حیوان زنده است یا مرده.

۵۰ سال با طبیعت همراه بوده‌ام

همه خانواده‌ام یک‌پا قُرُقباند

را می‌سوزانند که از چوبش زغال درست کنند. می‌دیدي چوپانی، ارسنی را آتش زده که گرم شود. چند دقیقه‌ای می‌ماند، گرم می‌شد و بعد هم می‌رفت به امان خدا. من با این‌ها درگیر‌ها داشتم، دیدم نمی‌شود. نشستم و با مردم صحبت کردم. گفتم چرا این کارها را می‌کنید؟ توضیح ادم که این علف، این درخت، مال خودتان است. گفتمم چرا زمین‌ها را تخریب می‌کنید؟ خب این‌طوری که اگر باران بیاید، همه خاک را می‌شوید و با خودش می‌برد. بگذارید زمین علف داشته باشد. ریشه‌های آن علف، زمین را درخت‌های آرس چند صد ساله را آتش می‌زدند تا خشک شود و زمین مرتعی را خراب نمی‌کند. همین کارها را کردیم که هزارمسجد هنوز هزارمسجد است.

دیدید امسال همه جای مملکت سیل آمد. چرا از سمت آفتاب‌روی هزارمسجد سیلی نیامد؟ اگر می‌آمد، می‌دانید چه شهرها و روستاهایی را آب می‌برد؟ سیل نیامد چون هنوز خاک هزارمسجد علف دارد. خاکی که علف داشته باشد، آب را در خودش نگه می‌دارد و نمی‌گذارد سیل بشود. هرجا که مرتع‌ها را شخم بزنند، خب سیل می‌شود.

اما چه فایده از آن همه جان‌کندن؟ الان باید در «وزف» پاسگاه می‌بود؛ مارشک پاسگاه می‌داشت؛ «آبقد» و «مردوک» و «قمچ» و «ریشخوار» و «تیرگان» هم هر کدام پاسگاه می‌داشتند. الان در کل منطقه یک پاسگاه است که خیلی کم است.

«محمدعلی کارآزما» ۵۰ سال است که در هزارمسجد قُرُقبانی می‌کند. حالا اما در ۷۰ سالگی، چند ماهی است که بیماری خانه‌نشینش کرده. او زمستان پارسان را در چهاردیواری خانه‌اش گذراند؛ در شلوغی‌های مشهد. حالا اما یک ماهی است که بهار شده. همین روزها زخم تیغ جراحی روی بایش که بهتر نشود، حاجی کوله‌اش را برمی‌دارد، اورکت کارکرده‌اش را می‌اندازد روی شانه‌اش و کلاه پوستی را می‌کشد به سرش. آن وقت دیگر نه خبری از چهاردیواری اتاق باقی می‌ماند، نه سر و صدایی از شلوغی شهر. آن وقت هر چه هستست بوی علف‌های نم‌خورده است و بوی سنگ و صخره باران‌دیده که موج می‌خورد در هوای مه‌آلود قله‌های هزارمسجد.

عشق شکار بود. اولین پروانه شکار را او گرفت. جیب داشت. با همان جیب رقتیم به منطقه. این، اولین ماشینی بود که وارد آرس سیستان شد. دنبال راه مال‌رو را گرفتیم و با جیب رقتیم، تفنگ برنوبی داشت که تازه برایش جواز گرفته بود. آن وقت‌ها تفنگ‌ها یسا بزئو بودند یا «خفیف» یا «دولول» وقتی با بزئو به شکارها تیر می‌زدند، شکارها فرار می‌کردند و می‌رفتند آن طرف‌تر می‌ایستادند. حیوان‌ها صدای برنئو را نمی‌شناختند. فکر می‌کردند صدای پایهای چیزی است. آن وقت‌ها گله‌های شکار زیاد بود. کل و بزها پایین نمی‌آمدند، اما قوچ و میش‌ها می‌آمدند و مراتع را چرا می‌کردند. اصلاً جایشان همانجا بود.

◆ **اینکه شب و روز را در کوهستان در باد و باران می‌گذرانید، سخت‌نبود؟**

نه چرا سخت باشد؟ ما اصل کارمان از بهار بود تا برنج پنج و ۶. یعنی همان وقتی که رهمه‌ها در منطقه هستند. پس از آن گاهی سری می‌زدیم و مراتع را سرکشی

◆ **اَمر دم! حسن احمدی فردا این‌طوری نبینیدش که نزار روی تخت افتاده. هوای «هزارمسجد» که بیفتد به سرش، با همین پایی که دیابت کشانده‌اش زیر تیغ جراحی می‌زند به دل جاده، هیچ چی هم جلودارش نیست. هوای هزارمسجد همه را هواپی می‌کند؛ حاجی را بیشتر. حاجی عمرش را همانجا گذرانده است. لابه‌لای همان تپه‌ماهورهایی که همیشه خدا سر سیزند. بهار که از راه می‌رسد و برف‌ها که آب می‌شود، حاجی را هیچ‌چا نمی‌شود پیدا کرد جز در هزارمسجد. از «زوی مارشک» تا «عرب‌چاه» و از آنجا تا «جنگل نورالی» و «کوه آت‌قولاق»، حاجی گم می‌شسود در دل اولنگ‌ها؛ تا رهمای قُرُقی را نشکند یا شکارچی بی‌ملاحظه‌ای تیر نیندازد سمت کل و بز‌ها.**

مانده یا نه؛ که سراغ من آمدند. گفتند نظر شما ما پشت در پشت مرتع‌دار و قرقیان بوده‌ایم. این منطقه، منطقه اجدادی ماست. این مراتع مال خودمان بود. ما از «چولایی»‌ها هستیم. چولایی‌ها معروفند و بیشترشان در همین منطقه شمال مشهدند. از روستای «معین‌آباد» به بالا تا «مارشک» و «کریم‌آباد» و از آن طرف تا «ناداد» و «داک»، همه این منطقه به «چولایی‌خانه» معروف است. این‌ها همه مال اجداد ما بود. الان هم قیر اجداد ما در مارشک هست. «محمدخان مینگ‌باشان چولایی» از اجداد ماست. مینگ یعنی هزار؛ لقب مینگ‌باشی را به کسی می‌دادند که هزار تا اسب و سوار داشته. یعنی قشون محمدخان در زمان خودش بیش از هزار سوار بود. در قبرستان مارشک سنگ قبرهایی بوده که ۲۰۰۰ سال قدمت داشته؛ الان معلوم نیست کی آن را برده. «گوهرشاد» هم از چولایی‌ها بوده. از خانواده ما بوده که عروس شاه‌رخ‌شاه تیموری شده و همین مسجد جامع را برای مشهد ساخته. به احترام گوهرشاد و منصبی که داشته، چولایی‌ها به او لقب «پیر زن» داده‌اند. کلمه پیر خیلی حرمت دارد. الان زود‌دره(ی نزدیک مارشک هست به نام «زوی پیرزن». این پیرزن، همان گوهرشاد است. «مهدی‌قلی بیک جانی قربانی» هم که میرآخور شاه عباس اول بوده، از ما چولایی‌هاست. «مسجد شله» و «حمام شله» را او وقف کرده. دور حرم مطهر را که خراب می‌کردند، رسیده بودند به این موقوفات. اختلاف افتاده بود بین اوقاف و آستانه.

◆ **شما اهلی کجای چولایی‌خانه هستید؟**

من متولد مارشکم. پدر و پدر‌بزرگ هم اهل مارشک بودند، اما در هزارمسجد هم مراتع داریم. اولنگ‌های هزارمسجد، هر کدامشان مال طایفه‌ای است. از قدیم همین بوده. سند دارند. محدوده دارند. بعدها اداره منابع طبیعی آمده، ممیزی کرده و پروانه داده. یک محدوده هزارمسجد مال اهالی «لاین» کلات نادر است. یک محدوده هم دست مارشکی‌هاست. آنجا عشایر هم می‌ایند؛ عشایر ایل برونللو، ایل رشوانلو و ایلات دیگر. از قدیم همین بوده. من هم از بجگی که عظم می‌کشید، قرقیان بودم در منطقه.

◆ **آن‌سال‌ها وضعیت منطقه و حیات وحشش چطور بود؟**

یک وقتی وضع خیلی بهتر بود. بالاسر همین کریم‌آباد زراعت بود. با گاو می‌کاشتیم. هر چه‌میدوم، عصرها شکارها می‌آمدند توی زراعت‌ها؛ گل (گله به گله) از کریم‌آباد به سالاز، یا از «کوش» به آن طرف، با همین اطراف «مارشک»، همه این‌ها پر از شکار بود. بهترین کل و بزها بغل مارشک در زوی مارشک بود. همه آن زو، همه آن کمر‌ها پر بود از کل و بز. اما کسی شکار نمی‌کرد. می‌گفتند این‌ها هم مخلوق خدا هستند.

همه عمرم را در کوه و کمر گذرانده‌ام

دلم غش می‌رود برای «هزارمسجد»

شاهی» و یکی هم در خود «آرس سیستان».

پلنگ هم دیده‌اید؟

فراوان.

در گریز هم شده‌اید؟

نه؛ اصلاً پلنگ کاری به کار آدم ندارد. حیوان بی‌آزاری است. مگر روی طعمه‌ای باشد یا مثلاً بچاش را کسی بگیرد، والا پلنگ اصلاً کاری به کار آدم ندارد.

◆ **حالا که اینجا در شهر هستید، دلتان برای هزار مسجد تنگ نمی‌شود؟**

تنگ نمی‌شود! دلم غش می‌رود برای منطقه. اتفاقاً تابستان که پایم بدر هم بود، دو سه بار ماشین سوار شدم و رفتم توی منطقه. حالا هم پایم بهتر بشود می‌روم. اینجا نمی‌مانم. گاهی با خدا حرف می‌زنم، می‌پرسم آخر مرا چه به مرض قند؟ من از نورالی می‌آمدم به سیستان. از آنجا می‌آمدم به مارشک، شب و روز را می‌رفتیم. می‌دانید دنبال متخلف‌ها چقدر راه می‌فتم؟ من چرا باید مرض قند بگیرم؟ اما خب کار خداست. با خدا که نمی‌شود چک و چانه زد. هر چه ارش باشد، مقدر می‌شود. باز هم خدا را شکر. عمرم را در کوه و کمر گذراندم. ۷۰ سال از خدا عمر گرفته‌ام و عین ۷۰ سال را در کوه و کمر بودام و آب چشمه خورده‌ام. نه مثل شماها که توی شهر به دنیا آمده‌اید و همینجا هم پیر می‌شوید. شماها از دنیا چه فهمیده‌اید؟

الآن وضعیت در منطقه هزارمسجد چطور است؟

الآن الحمدلله وضع شکارها خوب شده. الان گل صدتایی هم در منطقه دیده می‌شود. همین الان در «جنگل خواجه» نزدیک سرخس -ما آنجا ملکی داریم و زراعت می‌کنیم- شکارها می‌آیند و زراعت‌ها را می‌چند.

آنجا «گور» هم داشت؟

نه، گورخ نداشتیم. البته یکی دو تایی دیده شد، اما اینکه گله‌ای باشد، نه. گورها خود سرخس بودند؛ از «پل خاتون» به آن طرف. الان اما دیگر اصلاً خبری از گور نیست، خیلی حیوان داشتیم که الان دیگر نیست. اما هزارمسجد این‌طوری نیست؛ چون مراقبش بودیم. در هزارمسجد یکی دیوار حیوان سرمزرنگی را دیدم. هرچه فکر کردم نفهمیدم این چه حیوانی است. از شکار ریزتر بود. بعدها در جنگل‌های شمال، یک بار «شوکا» (گوندای زوزن) دیدم و فهمیدم آن حیوانی که در هزارمسجد دیدم، شوکا بوده.

◆ **یعنی در هزارمسجد شوکا هم داشته‌یم؟**

داشته‌ایم چیست؟ همین تازگی‌ها دوباره دیدم.

◆ **خب این ثبت شده؟ کسی توانسته از شوکا در منطقه عکس بگیرد؟**

نه هنوز، اما من خودم دیدم. چه عکسی از این بالاتر؟ یکی در «ژنبورک» درگز دیدم، یکی در منطقه «گرکان» نزدیک «اولنگ

۱۱۱۱۱۵۸۶۶۶۶ • شماره ملی: ۱۱۱۱۱۵۸۶۶۶۶ • شماره سازمانی: ۱۱۱۱۱۵۸۶۶۶۶ • جهت وصول تعداد یکصد و چهارده

برگزاری آیین نکوداشت «امیر داستان انقلاب»

ادب و هنر: آیین نکوداشت زنده‌یاد استاد امیرحسین فردی «امیر داستان انقلاب» به همت حوزه هنری انقلاب اسلامی خراسان رضوی برگزار می‌شود.

از روابط عمومی حوزه هنری انقلاب اسلامی خراسان رضوی، آیین نکوداشت استاد امیرحسین فردی از روزنامه‌نگاران و نویسندگان صاحبنام ادبیات انقلاب اسلامی، هم‌زمان با ششمین سالگرد درگذشت وی در مشهد برگزار می‌شود.

این برنامه با حضور محمدرضا سرشار (داستان‌نویس، پژوهشگر و منتقد ادبی) و جمعی از فعالان عرصه فرهنگ و ادب ساعت ۱۷ روز پنجشنبه ۵ اردیبهشت در حوزه هنری انقلاب اسلامی خراسان رضوی (واقع در حد فاصل هاشمیه ۲۰ و ۲۲) برپا می‌شود.

امیرحسین فردی در مهرماه ۱۳۲۸ در روستای قره تپه واقع در دامنه جنوبی کوه سیلان چشم به جهان گشود. وی از روزنامه‌نگاران، نویسندگان و فعالان عرصه ادبیات داستانی ایران بود که عضویت در حوزه اندیشه و هنر اسلامی، سردبیری و مدیر مسئولی کیهان بچه‌ها به مدت بیش از ۲۷ سال و مؤسس و مدیر مسئول کیهان علمی، عضویت در شورای داستان کلان‌و پرورش فکری کودکان و نوجوانان، عضویت در شورای داستان بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس، مسئولیت جشنواره انتخاب کتاب سال شهید حبیب غنی‌پور، مسئولیت شورای ادبیات داستانی نیروی مقاومت بسیج و مدیریت کارگاه قصه و رمان و دفتر آفرینش‌های ادبی حوزه هنری از جمله سوابق اجرایی او است. مجموعه رمان‌ها و کتاب‌های بسیاری همچون «شیشه در مه»، «سیاه چمن»، «اسماعیل»، «گرگ سالی» و ... از استاد به یادگار مانده است که با ارائه قلمی توانا و نثری روان، نام نوی را به عنوان «امیر داستان انقلاب» جاودان کرده است. امیر حسین فردی در غروب روز پنجم اردیبهشت ۱۳۹۲ دارفانی را وداع گفت و به دیدار یاران شهیدش شتافت.

رمان جدید مظفر سالاری در نمایشگاه کتاب

تسنیم: همزمان با سی و دومین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران کتابی دیگر از نویسنده متعهد و نام آشنا کتاب‌های رؤیای نیمه شب و دعبل و زلفا با نام «شب صورتی» در اختیار مخاطبان

عزیز فرهنگ و هنر قرار می‌گیرد.

در قسمتی از این کتاب می‌خوانیم: خودش را روی صندلی انداخت. قلبش شروع کرده بود به تپاره زدن. دست روی سینه گذاشت. شاید آمده بودند نمایشگاه را ببینند. از جا پرید. دستپاچه شده بود. نمی‌دانست توی آشپزخانه قایم شود یا اتاق خواب. به خودش گفت: «برای چی باید مثل دزدها قایم بشم؟ کار بدی که نکردام. ما این کارهای بچگونه، خودمو رسوا می‌کنم».

خبری نشد. با احتیاط به پنجره نزدیک شد. صدای خنده شنید. از گوشه پرده به حیاط نگاه کرد. باورش نمی‌شد! پس از دو هفته سخت، بالاخره داشت او را می‌دید. نگین و خواهرش هر کدام، خوشه‌ای انگور را زیر شیر حوض شستند و رفتند. روی تاب نشستند. می‌گفتند و می‌خندیدند و آرام تاب می‌خوردند. نگین ششپه زامین می‌خندید. یک دستش را دور شانه ریخته انداخت و با دست دیگر، خوشه انگور را بالای سر او گرفت تا قطره‌های آب، روی سر و صورتش بریزد. یک چشم نگین به پنجره‌های بالای ایوان بود تا کسی او را در آن حال نبیند. ریخته‌انه خواست تلافی کند که نگین پایین خوشه‌اش را گاز زد. باز خندیدند. سینا بی‌صدا می‌خندید، گرچه به نظرش عادلانه نبود که خودش آن قدر به او فکر کند و او آن قدر بی‌خیال و شادان باشد! در خیالش هم نمی‌گنجید بتواند پس از آن شب صورتی، او را مخفیانه و آن همه نزدیک، تماشا کند. هم از دزدانه دید زدن بدش می‌آمد، هم آرزویش این بود که تا باید، پشت آن پنجره بایستد و تماشاایش کند.

این کتاب در ۸۰ فصل با ۳۸۸ صفحه و در شمارگان ۲۵۰۰ جلد، با قیمت ۳۰ هزار تومان در نمایشگاه اسمال عرضه می‌شود.

رونمایی از دومین کتاب وحید یامین‌پور در نمایشگاه کتاب

تسنیم: «ماجرای فکر آوینی» تازه‌ترین اثر وحید یامین‌پور است که توسط نشر معارف در نمایشگاه کتاب تهران عرضه می‌شود.

این کتاب درس گفتارهای وحید یامین پور در باب شناخت مفاهیم بنیادین سید شهیدان اهل قلم سید مرتضی آوینی است که به همت دفتر نشرمعارف عرضه می‌شود.

در بخشی از این کتاب می‌خوانیم: «زمان آگاهی»، «خودآگاهی تاریخی» و «وقت شناسی» امتیاز اهل حکمت و فضیلت از دیگرانی است که گرفتار عادات روزمره نشده‌اند. اهل حکمت و فضیلت، به «وقت» که همانا باطن زمان است، وقوف پیدا می‌کنند و مختصات تاریخی و تمدنی خود و ماهیت حقیقی رخدادهای پیرامون خود را بهتر از هر کسی باز می‌شناسند؛ آن‌گاه حکمت از زبان و قلم و آن‌ها می‌تراود و «معلم» دیگران می‌شوند. سید مرتضی آوینی، حکیم هنرمندی بود که بی‌شک مقام او، مقام «معلم» است. معلم اندیشه‌ها و سلوک فکری و فرهنگی کسانی که در ساحت انقلاب اسلامی راه می‌پیمایند. حجابی که مشهورات بر فکر و انداز و فشاری که عوام زدگی بر کرده اندیشه وارد می‌آورد، مانع نورانی شدن فکر و مایه جهالت و سطحی‌نگری است. اما آوینی تحت ظلمت‌زدگی دوران معاصر قرار نگرفت و مشهورات زمانه او را فریب نداد. درست در دورانی که هیجان توسعه و شهوت تکنوکراسی، چشمه‌ها را پیرامون و غلارها را رپوده بود، او با شجاعت، درباره چرخه گیج کننده توسعه و مصرف هشدار داد و همگان را از فروافتادن در ورطه غریب‌زدگی برحذر داشت.

خصوصیت آوینی این بود که از «راهی طی شده» بازگشته بود و به حکم کریمه «و من یکنف بالطافوت و یومن بالله فقد استمسک بالعروة الوثقی» به تحول باطنی استغفار پس از کفر به طافوت دعوت می‌کرد. بسیاری فقط از طریق «روایت فتح» که تجلی باطن آوینی است باو آشنا هستند؛ اما حقیقت این است که آوینی به عنوان یک متفکر، متعهد به تمامی شئون تمدنی و اجزای انقلاب اسلامی است و درباره بسیاری از بنیادهای فرهنگی، اقتصادی، سیاسی، هنری و رسانه‌ای روزگار ما سخن گفته است؛ مگر نقد کرده، گاهی هشدار و تحذیر داده و گاهی طرحرش برای آینده را بازگو کرده است. این اثر در ۲۶۰ صفحه و با قیمت ۲۵ هزار تومان در غرغه نشر معارف در نمایشگاه اسمال عرضه می‌شود.

ادب و هنر:اجواد شیخ الاسلامی «پس از بیست سال» عنوان نخستین رمان سلمان کدیور نویسنده جوان و دغدغه‌مند کشورمان است. کدیور در نخستین تجربه خود به سراغ یک موضوع تاریخی و سخت رفته است؛ برهه‌ای از زندگانی امیرالمؤمنین(ع) در صدر اسلام. «پس از بیست سال» آن قدر پخته و خوب نوشته شده است که انگار این رمان چندمین تجربه نویسنده است. با سلمان کدیور درباره نخستین ورودش به عالم داستان، ایده «پس از بیست سال» و چالش‌های رمان تاریخی به گفت‌وگو نشستیم که در ادامه می‌خوانید:

♦ **آقای کدیورا شنیدهام نخستین ارتباط شما با شهرستان ادب به واسطه شعر بوده است و نه داستان؛ درست است؟**

بله من پیش از اینکه داستان برآیم جدی باشد، شعر می‌نوشتم. وقتی با مؤسسه شهرستان ادب ارتباط پیدا کردم دوستان لطف کردند و به اردوی شعر آفتابگردان‌ها دعوتم کردند. براد اول آنجا بود که آقای مؤدب را دیدم و در یک گفت‌وگوی سریایی تصمیم گرفتم شعر را رها کنم و سمت داستان بروم.

♦ **چه اتفاقی در آن دیدار کوتاه افتاد؟**
آقای مؤدب پرسید چکار می‌کنی؟ گفتم هم داستان می‌نویسم و هم شعر می‌گویم. ایشان گفت در همین اردویی که اکنون هستم ۱۵۰ شاعر حضور دارند که از بین این‌ها در پنج سال پس یک دهه آینده شاعران خیلی خوبی رشد می‌کنند؛ کما اینکه خیلی از آن‌ها همین زمان هم شاعر خوبی هستند. ولی نویسنده‌ای که در حیطه داستان انقلاب فعالیت کند به اندازه انگشتان یک دست هم ننداریم. یک دستشان را بالا برند و گفتند اگر بگویم به اندازه انگشتان یک دست بشمار من نمی‌توانم. اینجا خلأ داریم و پیشنهاد من به شما این است که تمرکزت را از شعر بر داستان بگذاری. من هم همانجا شعر را بوسیدم و کنار گذاشتم. پس از اینکه از اردو برگشتم، مجموعه داستان کوتاهی که قبلاً آن نوشته بودم به مؤسسه دادم که رد شد. اکنون که خودم هم می‌خوانم می‌دانم مزخرف بودا نامید نشدم و ادامه دادم. همان مجموعه داستان را بازنویسی کردم و دوباره به شهرستان ادب و ناشر دیگری دادم که باز هم رد شد؛ طوری شد که من از داستان نامید شدم. در سه چهار سال به هر در و دیواری که زدم تا به عنوان یک داستان نویس دیده شوم، نشد. خیلی نامید بودم تا اینکه جریان داستان‌نویسی «رسولان آفتاب» درباره فتنه برگزار شد. آنجا هم

داستانی به نام «جاروفروش» نوشتم که حائز هیچ رتبه و جایگاهی نشد. بشدت توی ذوقم خورد. یک روز که در کل از داستان ناامید و ناراحت بودم، به صورت اتفاقی معرفی کتابی به نام «چت مقدس» را دیدم که داستان‌های همان جشنواره رسولان آفتاب بود. نویسنده که یک مخاطب عادی بود، نوشته بود این کتاب داستان‌های خوبی دارد، ولی بدون داستان «جاروفروش» باید آن را توی سطل آشغال انداخت. این مطلب امیدوارم کرد و باز جرقه‌ای شد.

«چت مقدس» را پیدا کردم و داستان را در کتاب دیدم. سال بعدش داستان «رجعت عبدالله» را برای جشنواره‌ای درباره داعش و تکفیری‌ها نوشتم و در کمال ناباوری رتبه نخست آن جشنواره شدم. موضوع داستان هم این بود که عبدالله زیاد پس از ۱۴۰۰ سال در زمانه ما استاندارد می‌شود و داستان، راوی واکنش مردم و رهبران مذهبی آن شهر به عبدالله بود. یک رتبه دیگر هم در جشنواره‌ای درباره حضرت زینب(س) آوردم. این‌ها سبب شد داستان برایم جدی‌تر شود و روی دور ببینم. این ورود حرفه‌ای من به عالم داستان نویسی بود. اما چیزی که خیلی به من کمک کرد این بود که کارشناسی ارشد تهران قبول شدم. بیشتر از اینکه از قبولی دانشگاه خوشحال باشم از این خوشحال بودم که می‌توانم در جلسات شهرستان ادب شرکت کنم. سال ۹۱ بود که از نزدیک استادان شهرستان ادب را دیدم.

♦ **ایده «پس از بیست سال» چگونه شکل گرفت؟**

چند علت در شکل‌گیری ایده «پس از بیست سال» وجود داشت. یکی اینکه من به عنوان یک کشنگر اجتماعی و سیاسی خودم را پدیدهای به نام انقلاب اسلامی مواجه می‌دیدم. برای من «انقلاب اسلامی» با قرائت امام، همیشه جالب توجه بود. اینکه اسلام انقلاب اسلامی چیست و چه نوع قرائتی از اسلام است، به همین واسطه بحث امام با عنوان «جدال با اسلام» همیشه در ذهن من بود. از یک طرف دیگر به جمهوری اسلامی به چشم یک تجربه حکومت دینی پس از پیامبر(ص) نگاه می‌کردم که خروجی آن چه بخواهیم و چه نخواهیم، به پای اسلام نوشته می‌شود؛ که این عین صحبت‌های امام است. محطای انقلاب پیامبر(ص)، با توجه به مطالعات تاریخی‌ام، برای من حالت نمادین داشت. من معتقدم ایجاد و از بین رفتن انقلاب اسلامی ما و سایر انقلاب‌های اسلامی طبق یک مدل مشخص است و اگر آسیب‌شناسی کنی که انقلاب پیامبر(ص) ظهور زمین خورد، می‌توانی بر اساس همین، درباره

انقلاب اسلامی و جمهوری اسلامی قضاوت کنی. یک طرح داستانی برهمین اساس نوشتم که موضوع دربارۀ حضرت زهر(اس) بود و تا وفات پیامبر(ص) پیش می‌رفت. چون آن موقع مباحث وحدتی مطرح بود یکی از دوستان گفت چون این موضوع محل اختلاف است، بهتر است ننویسی. دست کشیدم اما در ذهنم دنبال سوره بودم تا اینکه خیلی اتفاقی ایده جنگ صفین به دستم رسید و اینکه روی زندگی حضرت امیر(ع) کار کنم.

چون تجربه شکست‌خورده قبلی را داشتم روی این طرح کار کردم؛ شخصیت‌پردازی، تخیل و فضاسازی کار را بالا بردم و تا توانستم خودم را از تاریخ رسمی و کتابی دور کردم. خودم را جای آدمی گذاشتم که در آن زمانه است و قرار نیست که کتاب تاریخ بنویسد؛ بلکه مواجهه او با زندگی را روایت کند. یعنی نخست رمان نویسم و بعد تاریخ را روایت کنم. برای همین خودم را از تاریخ بیرون کشیدم و به عنوان یک قصه به کار نگاه کردم.

رمان برای فلاسفه و حکما نوشته نمی‌شود. من می‌خواستم این تجربه وجود داشته باشد و امیرالمؤمنین(ع) به عنوان یک انسان و به عنوان یک رهبر، ولی یا مشخصات فر انسانی خودش در داستان حضور داشته باشد. اصرار داشتم که امام حرف بزند

♦ **با توجه به اینکه در این رمان تخیل و تاریخ بسیار درهم‌تنیده است، توضیح می‌دهید که روال کار چگونه انجام شد؟**

نعمتی که با من همراه بود آقای شهسواری بودند. اینشان در واقع یکی از الطاف خدا به من بود، چون وقتی جایی گیر می‌کرد امام‌ها کار نمی‌داد، بلکه زمینه‌ای ارائه می‌داد تا راهکار را کشف کنیم. شاید مهم‌ترین کار آقای شهسواری برای من همین بود. گاهی می‌شد به خاطر انباشته‌های تاریخی زیادی که در ذهنم بود، سه ماه هیچ چیزی نمی‌نوشتم و نمی‌توانستم داستان را ادامه بدهم. چون از سال ۵۷۰۰ کارگردان با بیان اینکه در نخستین دوره اجرا ۵۷۰۰ نفر به دیدن تئاتر نشستند، گفت: در نظرسنجی‌های انجام شده حدود نیمی از مخاطبان برای نخستین بار به سالن تئاتر آمده بودند و یکی از بهترین اتفاقات «باغ خونی» همین است که توانسته تعداد زیادی از مردم مشهد را با هنر تئاتر آشنا کند. پس از این اتفاق فرخنده من و آقای چمی گو به دنبال اجرای دوباره این نمایش بودیم که قرار براین شد هم‌زمان با ماه مبارک رمضان این نمایش در جدیدترین سالن تئاتر مشهد که بتازگی ساخته شده، به روی صحنه برود.

بشیری افزود: سالن نمایش موزه زنده زیارت که به سبک «لیک باکس» ساخته شده و بتازگی به مجموعه تئاتر شهر مشهد اضافه شده است، هم‌زمان با نخستین اجرای تئاتر «باغ خونی» افتتاح خواهد شد.

در ادامه این نشست مدیرعامل مؤسسه آفرینش‌های هنری گفت: از آنجا که داستان «باغ خونی» با فرهنگ خانواده‌های ایرانی عجین شده، دوستداران تئاتر با خیالی آسوده همراه خانواده‌هایشان به تماشای این تئاتر نشستند و دلیل استقبال مخاطب مشهدی از این نمایش صرف نظر از حضور بازیگران چهره، محتوای ارزشمند این نمایش هم بود. محمدعلی چمی گو افزود: استفاده از نمایش‌های خارجی و تأکید کارگردان‌ها بر استفاده از این متون، یکی از ضعف‌های امروز هنر تئاتر است. این در حالی است که نمایشنامه نویسان خوبی در ایران و شهرستان‌ها فعالیت می‌کنند که اگر به آن‌ها انگیزه داده شود می‌توانند متون نمایشی خوبی برای تئاتر ایران تولید کنند.

مدیرعامل مؤسسه آفرینش‌های هنری تأکید کرد: ساخته شدن، اجرا و موفقیت «باغ خونی» نشان داد می‌توان از ظرفیت‌های هنر بویژه تئاتر برای ترویج فرهنگ رضوی و آداب زیارت استفاده کرد. اتفاقی که هنوز میسر نشده و اگر

گفت‌وگو باسلمان کدیور درباره نخستین تجربه رمان نویسی‌اش با «پس از بیست سال»

۹۳ که کار را شروع کردم مطالعات تاریخی‌ام خیلی زیادتر شد. این اطلاعات تاریخی زیاد سبب می‌شد من نتوانم رمان را بنویسم، چون وقتی همه‌چیز کتاب تاریخی می‌خوانی، می‌خواهی همه را در رمان استفاده کنی؛ اما آقای شهسواری نجاتم داد. گفت «فکر کن اصلاً این‌ها را نخواندای و ببیندازشان دور. اگر بخوای به این‌ها توجه کنی در دام تاریخ می‌فتی. از این‌ها به عنوان نمک کار استفاده کن. تو داری رمان می‌نویسی».

با مقدمه‌ای که عرض کردم باید بگویم هیچ نویسنده‌ای نمی‌تواند به این جواب بدهد که «چقدر از کار تخیل است؟» در رمان ولو اینکه یک اتفاقی مستند باشد، باز هم نیاز به تخیل است.

رمان تاریخی حاصل تراحم دوامر کاملاً متضاد است؛

تخیل و بستر تاریخی. در رمان تاریخی بستر روایت باید بستر تاریخ باشد و وقایع مستند باشد البته خود من شاید حتی بستر را هم تاریخی انتخاب نکردم.

♦ **تمام آن تخیل‌ها و تاریخ و... به واقعیت حضرت علی(ع) می‌رسد و این خیلی لذتبخش بود.**

ما نمی‌توانیم درباره ائمه(ع) تخیل کنیم. این یک سد بسیار بزرگی است. هرچند من این قانون را نقض کردم و بعضی فرازاها در این کار کلاً تخیلی است. متن درباره امام معصوم است ولی یک جاهایی پیرامون حضرت خیال‌پردازی کرده‌ام. مثلاً حضرت حرفی را می‌زنند و حسن من از شرایط و شناختی که از علی (ع) دارم این است که او اینجا چنین حرفی زده است. این کار در رمان تاریخی مانع بزرگی بود اما من فکر می‌کنم نیاز داریم روی بعضی خطوط قرمزبیشتر تأمل کنیم.

♦ **در رمان دینی و مذهبی برداشتن این قدم چقدر لازم و مهم است؟**

به نظر من بسیار مهم. من کتاب‌های تاریخی زیادی خوانده‌ام که ائمه(ع) در آن‌ها به عنوان شخصیت‌های غایبی بودند که دیدگران درباره

آن‌ها حرف می‌زنند؛ مثل نامیرا که هیچ دیالوگی از ابعبدالله(ع) در آن نیست. همه از او صحبت می‌کنند ولی خودش غایب است. اما من در این رمان سعی کردم معصوم را به عنوان شخصیتی که حرف می‌زند، نظر می‌دهد و درباره‌اش قضاوت می‌شود، تصویر کنم؛ معصوم به عنوان یک انسان. چرا؟ چون رمان تجربه زیست انسانی است. حالا من به رابطه رمان با قدسیت و این‌ها اشاره نمی‌کنم، چون ما رمان را برای مردم عادی می‌نویسیم. رمان برای نخبه‌ها نیست. نویسنده می‌خواهد برای خلق کند و برای همین رمان را برای قضاوت و قضاوت بشود و قضاوت کند. حتی در بعضی بخش‌ها من وارد ذهن حضرت می‌شوم و آنچه را در ذهن ایشان می‌گذرد، تخیل و روایت می‌کنم. اما این کار حساسیت‌های خودش را هم داشت و دارد. هم زهر و هم پادزهر است. زهر است از این لحاظ که نباید عرصه تخیل بر هر کسی باز شود و پادزهر از این لحاظ که می‌توان معصوم را به عنوان پیش‌زمینه فراهم می‌شد تا بتواند حضرت علی(ع) را بشناسد و درباره‌اش قضاوت کند. تلاشم بر این بود که مخاطب بتواند درباره امیرالمؤمنینی که شنیده، با دیدن این جهان داستانی قضاوت کند و آشنایی نزدیکی با علی(ع) داشته باشد.

گفت: هشتمین سین هفت سین نوروز ۹۸ سیل مهرپایانی ایرانی‌ها به سمت هموطنان سیل‌زده بود. مجتبی محمودی با ارائه آماری افزود: مردم مهرپان خراسان یک میلیارد و ۴۰۰ میلیون تومان کمک نقدی به شمارهای هلال‌احمر این استان برای هموطنان سیل‌زده واریز کرده‌اند. او گفت نزدیک به ۴ میلیارد تومان هم فقط در سطح استان کمک‌های غیرنقدی برای این مناطق جمع شده است.

محمودی اظهار امیدواری کرد، با توجه به روحیه همدلی که در کشور و در استان وجود دارد اتفاقاً اجرای تئاتر «باغ خونی» و اهدای عواید آن به نفع هموطنان سیل‌زده می‌تواند اتفاق‌های خوبی را رقم بزند.

او گفت: هنرمندان این نمایش به عضویت افتخاری سازمان هلال‌احمر درآمده‌اند و قرار است پس از پایان اجراها مبالغ جمع‌آوری شده توسط خود هنرمندان به مناطق سیل‌زده اهدا شود.

گفتنی است قرار است نمایش باغ خونی در صورت استقبال مخاطبان در مشهد، در مناطق سیل‌زده و برای هموطنان آسیب‌دیده نیز به اجرا درآید.

می‌نویسیم. رمان برای نخبه‌ها نیست. نویسنده می‌خواهد در اعتراض به جهانی که وجود دارد، جهانی را خلق کند و برای همین رمان را برای عوام می‌نویسد. رمان برای فلاسفه و حکما نوشته نمی‌شود. من می‌خواستم این تجربه وجود داشته باشد و امیرالمؤمنین(ع) به عنوان یک انسان و به عنوان یک رهبر، ولی یا مشخصات فر انسانی خودش در داستان حضور داشته باشد. اصرار داشتم که امام حرف بزند، دیالوگ داشته باشد و درباره‌اش قضاوت بشود و قضاوت کند. حتی در بعضی بخش‌ها من وارد ذهن حضرت می‌شوم و آنچه را در ذهن ایشان می‌گذرد، تخیل و روایت می‌کنم. اما این کار حساسیت‌های خودش را هم داشت و دارد. هم زهر و هم پادزهر است. زهر است از این لحاظ که نباید عرصه تخیل بر هر کسی باز شود و پادزهر از این لحاظ که می‌توان معصوم را به عنوان پیش‌زمینه فراهم می‌شد تا بتواند حضرت علی(ع) را بشناسد و درباره‌اش قضاوت کند. تلاشم بر این بود که مخاطب بتواند درباره امیرالمؤمنینی که شنیده، با دیدن این جهان داستانی قضاوت کند و آشنایی نزدیکی با علی(ع) داشته باشد.

♦ **درباره صدر اسلام رمان خوب خیلی کم داریم. این حوزه محتوایی چقدر ظرفیت خلق اثر دارد؟**

تاریخ اسلام یک منبع و معدن سرشار از قصه است. بسیار غنی از داستان است که هم امکانات خودش را دارد و هم چالش‌های خودش را. چالش هم همین است که نویسنده‌ها در موضوعات تاریخی جای تخیل زیادی ندارند و ورود به این فضا برایشان سخت است. به نظر من باید استانان پیرامون رمان دینی و تاریخی کار کنند تا نویسندگان بتوانند روی رمان تاریخی به عنوان یک رمان تمرکز کنند؛ یعنی با تعریف رمان و انسان امروزی که تحت آتمسفر مدرنیته است اما با محوریت تاریخ اسلام. نزدیک شدن به انسانی که در آتمسفر مدرن زندگی می‌کند، خیلی سخت است. به همین خاطر باید مواعی که پیش روی نویسنده است رفع شود. من مدافع بی‌بند و بار نوشتن نیستم ولی باید یک سری موانع برداشته شود تا بتوان درباره تاریخ پر قصه اسلام رمان‌های بهتری نوشت.

♦ **قطعاً تجربه کتاب شما هم به این قضیه کمک می‌کند.**

آن‌شاهانه که این‌طور باشد. نوشتن برای ائمه(ع) واقعاً یک تجربه معنوی هم هست. من گاهی جایی از قصه ای گیر می‌کردم. وقتی توصل می‌کردم به یکباره مشکل حل می‌شد. مثلاً صحنه‌های جنگ رومی‌ها کاملاً لطف ائمه(ع) بود و خیلی از صحنه‌ها لطف امیرالمؤمنین(ع) بود. بعضی از مخاطبان به من می‌گویند: رمان شما به نحوی است که آدم معاویه را تحسین می‌کند. گفتم خب باید این‌طور باشد. کسی که در مقابل علی(ع) قرار می‌گیرد نباید آدم کوچکی باشد. اگر من معاویه را آدم خرد و کوچکی تصویر کنم شخصیت امیرالمؤمنین (ع) زیر سؤال می‌رود. بی شک معاویه در حد و اندازه امیرالمؤمنین(ع) نیست اما به هرحال او کسی است که حکومت و سیاست‌ورزی امام(ع) را به چالش می‌کشد.

♦ **کارهای بعدی در فضای تاریخ است یا به زمان معاصر هم می‌پردازد؟**

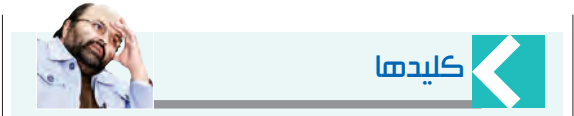
وارد کارهای جدید هم خواهم شد ولی فعلاً عهدی دارم و می‌خواهم رمانی درباره امام‌های (ع) بنویسم. این نخستین کار من است. اما در پایان گفت‌وگو می‌خواهم از آقای علی‌محمد مدب و جانب‌عزتی‌پا، آقای شهسواری و بچه‌های مؤسسه شهرستان ادب تشکر کنم که این فضا را برای ما فراهم کردند.

عکس: عطی کریشی/رستگار و قاضی

نهاده‌ا و هنرمندان به این ابزار و بسترها توجه کنند می‌توانند با زبان هنر، فرهنگ اسلامی را ترویج کنند. در ادامه این نشست هنرمندان درباره نمایش «باغ خونی» صحبت کردند. سعید صادقی یکی از بازیگران این نمایش گفت: به نمایش «باغ خونی» نمی‌توان انگ سفارشی زد چون این تئاتر نمایشنامه بسیار قدرتمندی دارد که با کارگردانی امیر بشیری توانسته به مسئله‌ای بپردازد که در قالب زبان هنر کمتر به آن توجه شده است. محمد نقایی به عنوان نمایشنامه نویس، خیلی هوشمندانه و با انعطاف واقعه گوهرشاد را در قالب یک درام خانوادگی مطرح کرده است. او ضمن اشاره به حضور بازیگران تهرانی در دور نخست اجرای این نمایش گفت: مشهد و خراسان خطه بازیگرخیزی است؛ تفاوت ما با بازیگران تهرانی در این است که آن‌ها مشهورند و ما نیستیم، حتی می‌توان به جرئت گفت در هنرمندی و تکنیک، بسیاری از بازیگران مشهدی از بازیگران تهرانی موفق‌تر و توانمندتر هستند.

در ادامه این نشست مدیر روابط عمومی هلال احمر خراسان

کلیدها

(روزنوشته‌های علی محمد مؤدب)

ملال حرفه‌ای شدن

هر چند سال که از عمر ما می‌گذرد به طور طبیعی در آنچه بوده‌ایم و هستیم پیش می‌رویم و عمیق و جدی می‌شویم، صاحب‌نظر می‌شویم و بزرگ می‌شویم. کارمان را خوب بلد می‌شویم و همه این چیزهای خوب یک نتیجه بد دارد که موجب می‌شود به کارمان عادت کنیم و همه چیز را بلافاصله درباره هر موضوعی متوجه شویم. ما حالا خبره این کار هستیم و کافی است به هر مسئله‌ای فکر کنیم تا بلافاصله مشکلات کار و راه‌حل‌ها برای ما فهرست شوند. به خوبی هم می‌دانیم که عیب کار کجاست و باید چه کنیم تا سامانی به وضعیت بدهیم. این اتفاق به ظاهر خوب این بدی را دارد که بسادگی ممکن است مغرور شویم، زیاد فکر نکنیم، یادگیری مان کم شود و این همه موجب می‌شوند کار و زندگی ما از نشاط خالی شود. کسی که ۱۰ سال در یک حرفه به طور جدی کار کرده باشد می‌فهمد بحث من چیست؟ ملال این نوع آدم‌ها چیز غریبی است، راه حل این ملال چیست؟ یکی گسترش دامنه فعالیت‌هاست، یعنی اگر تا امروز این تعداد در روز محصول می‌ساختیم باید سعی کنیم خروجی مان را افزایش بدهیم. این کار ما را در بحران قرار می‌دهد و بحران مغز ما را تازه می‌کند. یکی دیگر رفتن به سطح دیگری از مسئله است. اگر تا امروز خیاط بودیم باید سعی کنیم از امروز طراحی هم یاد بگیریم یا اینکه به طور مثال معلمی را هم به کارمان اضافه کنیم. ورود به هر حوزه تازه مرتبط با کار قبلی بسیار نشاط آفرین و انگیزه بخش است. ممکن است بگویید من کارم را دوست دارم و هیچ ملالی هم ندارم. آفرین اما سعی کنید دست کم شروع به یاد گرفتن چیزهای تازه کنید. به طور مثال زبان جدیدی یاد بگیرید یا در مطالعاتتان یک رشته‌ست جدید را شروع کنید. طراوتی که این آموزش‌های تازه به کار قدیمی شما می‌دهند شادی شما را چندین برابر می‌کنند. نباید گمان کنیم ما در بهترین وضعیت هستیم و کارمان را هم خوب یاد گرفته‌ایم. همیشه می‌توانیم به موقعیت نابلدی و آموختن برگردیم. کافی است یک سرफल جدید در مطالعاتتان باز کنید تا حجم دانسته‌ها غافلگیرتان کنند و به شما هیجان و نشاط آموختن و رشد کردن را هدیه بدهند.

با آموزش‌های تازه همه ما می‌توانیم کیفیت کار و زندگی مان را بهبود ببخشیم. اخلاق خودمان را بازبینی کنیم یا اینکه با اضافه کردن ظرفیت‌های تازه‌ای که آموزش‌های جدید در ما ایجاد می‌کنند، به دانشه‌های قبلی مان وضعیت‌های پرتراوت‌تری اضافه کنیم. هیچ وقت به آنچه هستید عادت نکنید، آموختن یک زبان یا یک ورزش یا حتی یک بازی فکری برای شروع بسیار مفید و الهام بخش است. حتی در این حد که اگر راست دست هستید سعی کنید دست چپ را هم بیشتر به کار بگیرید. چالش‌ها و دشواری‌ها ما را رشد می‌دهند.

نشریات جهان

ایستگاه / امیر محمد سلطان پور

نگاهی جدید به فرعون

نشریه آرکیالوجی (باستان‌شناسی) که هر دو ماه یک بار به چاپ می‌رسد، در تازه‌ترین شماره خود در پرونده‌ای به جدیدترین یافته‌های باستان‌شناسان در مقبره «توت‌عنخ‌آمن» یکی از مشهورترین فراتنه مصر که با عنوان «پادشاه توت» معروف است، می‌پردازد. این مجله همچنین در مقالات دیگری به انتشار جدیدترین نقشه از جهان باستان و توضیح در مورد آن پرداخته، حرقه زنبورداری در قوم باستانی مایاها را بررسی کرده و به نسخه چینی اکسیر حیات جاودانه در این کشور کهن می‌پردازد.

این آژاکس جذاب!

هفت‌نامه «فرانس فوتبال» به بررسی پدیده این فصل فوتبال اروپا پرداخته است. این نشریه در گزارش خود چگونگی ظهور دوباره باشگاه آژاکس آمستردام هلند که بعد از چندین سال غیبت از سطح اول فوتبال این قاره دوباره درخشش خیره‌کننده‌ای داشته و به مرحله نیمه‌نهایی لیگ قهرمانان اروپا نیز رسیده، نگاهی می‌اندازد و تماشای این تیم را بهترین سرگرمی سال برای فوتبال‌دوستان لقب داده است. فرانس فوتبال موفقیت‌های خیره‌کننده باشگاه «پاریس سن‌ژرمن» را نیز بررسی کرده و معتقد است آن‌ها مشغول ساخت یک امپراتوری بزرگ در فوتبال فرانسه هستند.

چه کسی بی‌اعتبار می‌شود؟

ماهنامه «ارکوار» در مصاحبه‌ای اختصاصی به سراغ ستاره مطرح سینمای جهان یعنی «ساموئل ل. جکسون» رفته است. این بازیگر ۷۰ ساله که در ۴۰ سال گذشته ۱۲۰ اثر سینمایی را از خود به جا گذاشته، در مصاحبه‌اش با «ارکوار» در مورد موضوعات مختلف مانند هالیوود، سیاست و دوران بچگی نهمندان آسایش صحبت‌های جالبی را مطرح می‌کند. این مجله همچنین در مقاله‌ای با عنوان «نیویورک‌تایمز در مقابل ترامپ» جنگ چند سال اخیر این روزنامه معتبر با رئیس‌جمهور آمریکا را زیر ذره‌بین برده و می‌خواهد به این پرسش پاسخ دهد که این جنگ موجب شده کدام یک اعتبار خود را نزد مردم آمریکا سریع‌تر از دست بدهند؟

سفر نوشت / قسمت دهم

زندگی به سبک پاکستان

||**ایستگاه** / محمد مهدی خالقی | مهم‌ترین ویژگی پاکستانی‌ها «مهربانی و میهمان نوازی» است و اگر به این دو، آرامش ذاتی و صلح طلبی را هم اضافه کنیم، با کشوری مواجهید که کمتر تنش و بدرفتاری در آن می‌بینید. در این ۱۰ روز از سفر بارها و بارها میهمان شده‌ایم. از خانه اغنیا تا فقر و همیشـه با روی گشاده و با پذیرایی حداکثری روبه رو شده‌ایم. هروقت از روز وارد شوی، از تو با شیرینی، گورماست، سمبوسه و بعضی سالادهای مخصوص پذیرایی می‌کنند. اینـ الـبـتـه به جز وعده‌های سه گانه است. از نظر رفتارهای اجتماعی در این چند روز فقط یک مورد دعوی خیابانی آن هم در حد جر و بحث کلامی در تصادف دو ریکشا دیدیم. مردم بشدت آرام و مهربان هستند و احترام و علاقه عجیب و غریبی نسبت به ایرانی‌ها دارند. با شنیدن نام ایران چشم‌ها می‌درخشـد و لبـها به خندـه باز می‌شود. جالب اینکه درست همین خصوصیت مثبت در رسانه‌های غربی به شکل وارونه نمایش داده می‌شود و تصور همه مردم دنیا از پاکستان کشوری پر از خشونت، التهاب و تنش است. البته از نظر ما که کار مهیی در این سفر داریم و باید هرچه زودتر به کارها برسیم، این آرامش و بی‌دغدغه بودن معنی بی‌خیالی و خونسردی هم پیدا می‌کند. مثلاً در حالی که شما التهاب رسیدن به یک کار را دارید، راهنمای پاکستانی تان نیم ساعت را به نشتنـس و صـبـت کـردن و چای خوردن اختصاص می‌دهد. یا اینکه میهمان کردن در ساعت ۱ و ۲ نیمه شب یا غذا دادن و غذا خوردن ۶ بار در روز اینجا طبیعی است! این البته شاید به اعتقادات صوفیانه بیشتر پاکستانی‌ها باز گردد. حدود ۷۰ درصد پاکستان از صوفیان هستند که اعتقادهای صلح طلبانه و مردم‌دارانه عجیبی دارند. یکی از این‌ها می‌گفت ما فقط اجازه داریم از میهمان

ته مانده‌های فرهنگ استعماری

از نظر پوشش پاکستانی‌ها به جز برخی محافل رسمی یا جاهای خاص مثل دانشگاه مقید به لباس محلی هستند. لباسی شبیه به لباس مردم در گستره افغانستان، هند، بنگلادش و سیستان و بلوچستان و خراسان جنوبی ایران. البته با تفاوت‌های جزئی. ویژگی این لباس، نازکی، راحتی و آزادی دست و پا به دلیل گشادای و در عین حال زیبایی است. شده در روغن رایج‌ترین غذاهایم. غذاهای هم انواع کتلت‌ها و سمبوسه‌ها همراه با برنج و بعضی غذاهای شبیه نهار سرو می‌شود. در شام و بعضی وقت‌ها هم نهار نوعی سالاد میوه هست که همه جا از خلت تا رستوران آماده می‌شود که شاید خوشمزه‌ترین خوراکی باشد که در پاکستان خورده‌ام. انواع میوه‌های تکه شده مثل آناناس، موز، سیسیب، گلابی، گواوا... که با مخلوطی از خامه و شکر و شاید آرد برنج آماده می‌شود.

باور می‌کنید؟

سلطان سکه واقعی

قیل نیست. «هادی» در عملیات «بیت المقدس ۴» در منطقه «شاخ شمیران» به شهادت می‌رسد. چند سال پیش: «تیمور آریایی» همان جوان ۵۰ سال پیش و پدر شهید فلی است که اتاق فرزند شهیدش را مثل موزه درست کرده و با یاد و خاطرات شهید ۱۷ ساله‌اش زندگی می‌کند. با اصرار دوستانش برای مراسم افتتاح مدرسه‌ای می‌رود که خیوان آن را ساخته‌اند. در مراسم اعلام می‌شود که ساخت مدرسه دیگری نیز آغاز شده و البته فعلاً لنگ ۲۰ میلیون تومان بولی است تا کامل شود. پدر شهید با پیش می‌گذارد، قول می‌دهد و ۲۰ میلیون تومان را هر جور هست جور می‌کند تا مدرسه ساخته شود. وقتی برای مراسم افتتاح می‌رود و نام فرزندش را بالای سردر مدرسه می‌بیند، اشکش سرازیر می‌شود و نذر می‌کند در ۱۳ استان کشور کار تعمیر و یا ساخت مدارس را به عهده بگیرد.

اسمال: اشتباه نکنید! «تیمور آریایی» کارخانه‌دار یا سرمایه‌دار، تاجر و سلطان سکه نیست. یازنشته وزارت کشاورزی است. اما می‌گوید پول‌های کمک به ساخت مدرسه را از محل همان ۴۰۰ سکه مهریه همسرش تأمین می‌کند! تیمور بعدها متوجه می‌شود پول مهریه به گردنش است و باید آن را بپردازد. شروع به پس‌انداز در بانک می‌کند تا به مرور دینش را ادا کند. عروس خانم چند سال بعد متوجه می‌شود و مهره‌اش را می‌بخشد.

«تیمور» هم بخشش همسرش را جور دیگری جبران می‌کند... پول‌های پس‌انداز شده زیاد شده و بانک سود خوبی بابت آن‌ها می‌دهد. سودی که تیمور و همسرش همه آن را خرج نذرشان می‌کنند و در شهرها و روستاهای محروم مدرسه می‌سازند.

افقی

- کشتی‌گیری از خطه خراسان بود که در سال‌های ۱۳۲۹ ، ۱۳۳۰ و ۱۳۳۱ با کسب عنوان پهلوانی کشور سه‌بار پیاپی صاحب بازوبند پهلوانی شده. زیباست و از نام‌های باریتعالی ۲. تنیل و بیحال- مجرای خروج آب پشت بام- سوره ۵ قرآن کریم ۳. مالیات- فرستاده- سفید ترکی- نظرات انتخاباتی ۴. شب قیل- حرف انتخاب- عبادت‌کردن ۵. نوعی طلاق توافقی- جنگی که نادرشاه افشار طی آن هندوستان را فتح کرد- صوت ندا ۶ از وسایل تبلیغاتی- مسرور- سرباززن از انجام کاری ۷. یک و یک- عضو نشین- اجاره - حبوب هراش ۸ شیرینی بزرگ جشن تولد- ۹. حرام- پس غذا- سبزی غذای مسلک و آیین- از افعال ربطی- عدل و قسط- نام ترکی ۱۰. صحبت در گوشی- کبر و خودپسندی - عزا و ماتم ۱۱. آب عرب- کاشف انگلیسی قطب جنوب - مطلوب ۱۲. کهن- ضمیر انحاد- حاکم و

به شعر فارسی و موسیقی سنتی ایران است که در برخی جوان‌ها با محافل روشنفکری دیده می‌شود.

در مشاهداتم مهم‌ترین ایراد فرهنگی پاکستان را باقی ماندن آداب و رسوم و ریشه‌های استعمار انگلیس دیدم. نهادهینه شدن فرهنگ کرنش و خاک‌زدای، نداشتن روحیه نقد و مبارزه، راضی بودن به وضع موجود، داشستن فرهنگ برده داری مدرن و سوءاستفاده از اعتقادات پاک مذهبی برای داشتن دم و دستگاه و زندگی‌های شاهانه، غرب زدگی و برتر دانستن غربی‌ها، عدم پایبندی به احکام اسلامی مثل نماز و... البته این‌ها اشکالاتی نیست که در کشور ما هم وجود نداشته باشد. اما بسیاری از این بیماری‌های اخلاقی با ظهور انقلاب اسلامی یا برطرف شده و یا در حال برطرف شدن است.

زیر آسمان شهر

چند میلیون متر مکعب برکت

رقیه توسلی: هوس گشت و گذار می‌آفتد به سرمان، خدای ناکرده اردیبهشت است دیگر. نمی‌شود چند مُشت تخمه افغانگردان و موبایل فول شارژ برداشت و نزد به دل هوای بهاری! پس به راه می‌افتیم و ۴۵ کیلومتر دورتر از ساری، پا می‌گذاریم روی ترمز. حوالی روستای «فراچال». یعنی هیبت و جلال «سد شهید رجایی» نگه ما می‌دارد. سُر و ریخت تازه اش... برحرفی‌اش... دلبرتر نشدن. سیر و سیاحت این سازه را پشت گوش نمی‌اندازیم؛ آن هم حالا- حالا که بعد از ۶ سال به مدد ابرها، می‌بینیم آب دریاچه سرریز کرده. حالا که ۱۶۰ میلیون مترمکعب ثروت توی مُشت بزرگ‌ترین مخزن مازندران است. حالا که اندوخته برف و یاران می‌خواهد مُشتَلَق آبادانی بدهد به ۵۰ هزارهکتار زمین کشاورزی و برکت بریزد در آسیاب توربین‌های مولد برق استان. تخمه افتابگرندان به کُل یادمان می‌رود و تا می‌شود نیست، و حقّا که بهشتی است در اردیبهشت!

- لحظه- الیم - کشیدنی اسلحه
- گیاه فیلگوش- شیر درنده- بی صدا
- چندین قسط- موش خرما- پرتگاه میان کوه
- ازما بهتران- رایج‌ترین وسیله ارتباطی- پایداری- همگی ۱۳. زندگی کردن- جامه و لباس- روانه کردن ۱۴. رفیق شقیق- وجود مطلق هستی بخش در زردشت- پارچه کشیاف
- عیب‌جویی کردن از دیگران- جلال و جبروت- سپیده‌دم

حل جدول شماره قبل

	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
۱															
۲															
۳															
۴															
۵															
۶															
۷															
۸															
۹															
۱۰															
۱۱															
۱۲															
۱۳															
۱۴															
۱۵															

منظور نظر، دیدگاه ها و انتقادهایتان در خصوص جدول هستیم یا تمااس بگیرید